

Korszerű tematika és hatékony módszerek a mozgóképkultúra tanításában

Országos módszertani program egy nyíregyházi gimnáziumban

Nagy Angelika Ágnes, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Absztrakt

„A tanulók képesség-kibontakozásának elősegítése a köznevelési intézményekben” címmel, öt hazai egyetem összefogásával valósíthatott meg a művészeti nevelést érintően módszertani (EFOP-3.2.6-16) program, amelyben az elmúlt két év folyamán több száz közoktatási intézmény is részt vehetett. A projekt elsődleges célja a művészetpedagógia módszertani megújítása volt, mindez a méltányos és minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása mellett, a köznevelés eredményességének, hatékonyságának erősítése érdekében. A Magyar Képzőművészeti Egyetem, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, a Magyar Táncművészeti Egyetem, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem és a Színház- és Filmművészeti Egyetem által kidolgozott oktatási anyagok, szakmai fórumok biztosították a programba bevont, eltérő adottságokkal és profillal rendelkező oktatási intézményekben a művészetpedagógiai munka támogatását.

A Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium egyike azoknak az intézményeknek, melyek felkérésre kaptak a nagyszabású projektben való részvételre. A gyakorlóiskolában a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyat érintően próbáltunk ki és alkalmaztunk innovatív módszereket, melyhez a szakmai támogatást a Magyar Képzőművészeti Egyetem biztosította.

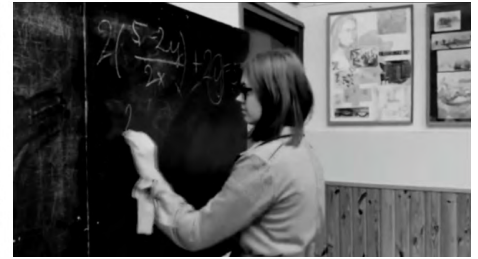
Az életünkben egyre nagyobb szerepet betöltő modern technológia, és az egyre változatosabb digitális platformok a művészeti nevelést, a médianevelést is új kihívások elé állítják. A hazai médiaoktatás igyekszik lépést tartani a változó környezettel, ezért a tantárgy folyamatos megújulásának lehetünk szemtanúi. Az országos pályázat keretei között, a mozgóképkultúra módszertani megújítását megcélzó alprogramban, Szűcs Tibor és Hartai László szakmai koordinálásának köszönhetően, a diákok ország-szerte korszerű tematika és innovatív pedagógiai módszerek segítségével sajátíthatták el a tantárgy alapvető ismereteit. Az Eötvös Gyakorlóiskolában a programot olyan évfolyamon valósítottuk meg, ahol a diákok heti két tanórán tanultak mozgóképkultúra és médiaismeret, fakultáció keretein belül.

Eltérő felkészültséggel és tudással rendelkező, 11. évfolyamos fiatalokra kell gondolni, akik a tantárgy különböző szegmensei iránt érdeklődtek.

A mozgóképnyelvi tájékozottság és a mozgóképi szövegértés képességének fejlesztése érdekében az első nagy iskolai projektben a diákok hat tanórán keresztül jutottak el a mozgásfázisok kapcsolatán alapuló vizuális élménytől a némafilmek képi világát és kifejezőeszközeit megidéző kisfilmek készítéséig. A tanulók az élményközpontú tanórák keretein belül jártasságot szereztek a technikai eszközök használatában és az utómunkálatokhoz szükséges digitális eszközök, szoftverek alkalmazásában. A tematikai egységhez tartozó tanórák kiemelten fejlesztették a vizuális kommunikációs készséget,

1. kép: Eötvös Gyakorlóiskola, Nyíregyháza

2. kép: Részletek a tanulók által készített némafilmből

a csoportmunka és páros munkaforma az együttműködési készségre gyakorolt pozitív hatást. A film szerkezetéhez köthető ismeretek elméleti és gyakorlati szinten történő feldolgozása lehetővé tette a tanulók számára a mozgóképes gondolkodás fejlesztését, a mozgókép kifejezőeszközeinek, formanyelvi jellemzőinek elsajátítását. A problémamegoldó képesség, a kreativitás és az alkotói gondolkodás együttes fejlesztésével olyan szintű esztétikai tudatosság és kifejezőképesség alakítható ki a tanulóknál, melynek birtokában képessé válnak az alkotások sokrétű olvasására, befogadására és értelmezésére is.

A következő nagy projektben, a filmes dokumentálás témakörét feldolgozó tematikus egységben a központi feladat egy nyilvános városi rendezvény audiovizuális dokumentációjának elkészítése volt. A projektfeladatban a diákok a televíziós hírműsorok tájékoztatásának formai sajátosságait alapul véve, tudósítást készítettek csoportmunkában. A tanulási-tanítási egység fejlesztési céljai között szerepelt, hogy a tanulók legyenek képesek az új ismeretek birtokában összetett, funkcionális – adott témát sajátos formanyelvi elemekkel

feldolgozó – mozgóképes alkotás készítésére, legyenek képesek továbbá technikai eszközök segítségével, összefüggő beállítások sorozatából értelmezhető, elbeszélést alkalmazó tudósítást létrehozni és ismerjék fel a mozgóképes beállítások kapcsolódásainak lehetőségeit, indokolják meg azok relevanciáját a cselekmény, történet bemutatásában.

A nyolc tanórásra tervezett komplex projektet úgy lehetett hatékonyan kivitelezni, hogy a tanulók már rendelkeztek megfelelő ismeretekkel a különböző médiumokban megjelenő hírek formai és tartalmi jellemzőit illetően, ismerték a hírérték kritériumait, illetve a fake news sajátosságait. A kitűzött célok sikeres megvalósításához szükségesnek tartottam azt, hogy a diákok a városi rendezvény dokumentációja előtt készítsenek legalább egy tudósítást, hírt egy iskolai rendezvényről, a külső helyszínen történő forgatás előtt. Hasonló körülmények között kellett rutint szerezniük, hiszen gyakorlatban is meg kellett ismerniük a rövid tudósítás készítésének menetét a tervezéstől egészen a megvalósításig. Erre remek lehetőséget biztosított az Eötvösben nagy népszerűségnek

örvendő osztályok vetélkedője, amikor a gimnáziumi évfolyamok játékos feladatok keretein belül mérik össze kvalitásukat.

Az iskolai környezetben teljesített előzményfeladatban rengeteg hibát követtek el a tanulók, ami alapvetően várható is volt. Bár alaposan megtervezték a forgatást, a spontán kialakuló helyzetek megzavarták őket és sok dologra nem fordítottak elég figyelmet; gyakran nem a megfelelő plánokat alkalmazták a cselekmények bemutatására, nem összpontosítottak a riportalanyokra. Nagyon érdekes tapasztalat volt számomra és számukra is, hogy bár befogadóként vizsgálták közösen a műfajra jellemző mozgóképes formanyelvet, mégsem voltak képesek „élesben” megfelelően alkalmazni a korábbi ismereteket. Hibáikat utólag természetesen felismerték, így közösen vontuk le a konzekvenciát.

A diákok a projektfeladatban a városi verébavatón, egy hagyományos, nyíregyházi gimnazistákat érintő rendezvényen vettek részt, erről kellett tudósítást készíteniük. Itt a helyi középiskolások új osztályközösségei mutatkoznak be egyéni produkciókkal, majd játékos

3. kép: Helyszínen készített képek

4. kép: Helyszínen készített képek

feladatokat oldanak meg, a rendezvény zárásaként pedig a kiemelkedően szereplő iskola diákjai elismerésben részesülhetnek.

A tudósítás tervezési fázisában a diákok a kulturális program jellegét, helyszínét feltérképezve megismerték a rendezvény korábbi sajtóanyagait (a helyi média korábbi hírei formájában) majd tervek készítették, felosztották egymás között a feladatokat. Felkészülten és lelkesen indultak a rendezvényre. A helyszínen azonban egy új, eddig nem tapasztalt problémával kellett szembesülni. Az iskolai környezetben már otthonosan mozgó tanulók a rendezvényen az ismeretlen nézők látványától konkrét lámpalázások lettek, pedig nem is ők voltak a fellépők. Kellett egy kis idő, míg fel tudtak oldódni. Eleinte nem mertek közel menni a színpadhoz néhány jó snittért, inkább székeik karfájába kapaszkodva igyekeztek megbújni és onnan próbálták megoldani a szükséges felvételeket.

Feszélyezte őket a sok ismeretlen fiatal és a fürkésző tekintetek. Sok dolgot meg lehet tanítani a fiataloknak az iskolában, de azt, hogy a komfortzónájukból kilépve is képesek legyenek annyira átszellemülten egy feladatra összpontosítani, hogy minden más zavaró tényező megszűnjön „létezni” körülöttük, nem olyan könnyű. Úgy gondolom, hogy ennek a projektnek ez volt az egyik legnagyobb kihívása, és az egyik legkomolyabb és legfontosabb – tanulói személyiséget is

érintő – fejlesztési feladata. Iskolai környezetben a fiatalok nagyon otthonosan mozogtak, így engem is meglepett, hogy mennyire elbizonytalanodtak ebben a helyzetben. A kulturális rendezvény helyszínén jelen volt a Nyíregyházi Televízió stábjja is. A forgatás közben megkértem a tanulókat, hogy figyeljék meg, milyen bátor az operatőr, hogyan „néz szembe” a közönséggel és hogyan változik meg a nézők viselkedése, ha észreveszik, hogy rájuk szegeződik egy kamera. A diákok azt is láthatták, hogy az operatőr hogyan változtat helyzetet, mennyi ideig rögzít egy adott tevékenységet, egy adott látványt, jelenetet a színpadon. Ezeknek az instrukcióknak és a látott operatőri mintának köszönhetően mertek később közelebb menni a színpadi történésekhez. A rögzített nyersanyagokat később tanórai keretek között dolgozták fel az általuk kialakított koncepció szerint, speciális szoftverek segítségével.

A hír jelleggel bíró audiovizuális tudósítások készítése nagyon hasznos gyakorlatnak bizonyult, az ismeretek elméleti és gyakorlati szinten történő feldolgozása lehetővé tette a tanulók számára a mozgóképes gondolkodás fejlesztését, a témához köthető vizuális formanyelv elsajátítását; miközben a kreativitás, az alkotói gondolkodás és a személyiség együttes fejlesztésével az önkifejezésre irányuló szándék alakítható ki a fiatalokban.

A pályázat az innovatív iskolai projekteken kívül lehetőséget

teremtett arra is, hogy az azonos szakterületen, de az ország eltérő intézményeiben dolgozó pedagógusok megismerhessék egymást, akik tapasztalataikat saját, bevált gyakorlataik ismertetésével így „közkinccsé” tehetik. A programhoz köthető workshop, melyen részt vehettem, nagyon tanulságosnak bizonyult. Öröm volt látni, hogy mennyi lelkes kolléga van, akik rajonganak a hivatásukért, tanítványaikért, nagyra értékelik egymás eredményeit és nyitottak új módszerek kipróbálására.